

ЩОДО НАДАННЯ НЕБАНКІВСЬКИМ УСТАНОВАМ ПРАВА ЕМІСІЇ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

05.10.17 22:24 | Автор(и) МАРЧЕНКО ВІКТОР БОРИСОВИЧ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри правового регулювання економіки Київського національного економічного університету (м.Київ) |

Науково-практична Інтернет-конференція 05.10.2017 - СЕКЦІЯ №2

Як свідчать інформаційні повідомлення у банківських колах розглядається питання щодо залучення небанківських установ до емісії електронних грошей в Україні [1]. Така пропозиція виглядає суто практичною і заслуговує на увагу. Водночас її реалізація вимагає достатнього наукового обґрунтування. Адже саме поєднання наукових і практичних критеріїв є запорукою запровадження ефективного нормативно-правового регулювання суспільних відносин, зокрема, у сфері випуску та обігу електронних грошей.

Оскільки операції щодо емісії електронних грошей передбачають використання грошових коштів фізичних та юридичних осіб, то одним із перших постає питання ефективного контролю за діяльністю установ-емітентів. Щодо контрольної діяльності у сфері операцій з фінансовими коштами сьогодні набуває поширення поняття пруденційного нагляду. Йдеться, зокрема, про сферу банківської, страхової діяльності, фондового ринку та цінних паперів. Слід відзначити, що дане поняття поки-що не є достатньо розробленим у правовій науці.

Фінансово-економічні джерела визначають пруденційний нагляд як попередній, «ранній» нагляд, який дозволяє реєструвати потенційні можливості ускладнень і проблем в діяльності фінансових інститутів. При цьому пруденційні норми визначаються як обов'язкові вимоги, виконання яких забезпечує надійність, ліквідність і платоспроможність, управління ризиками, захист інтересів вкладників [2]. Найбільш поширене це поняття у банківській сфері, тому іноді його фактично прирівнюють до поняття банківського нагляду. Так, зокрема, пруденційне регулювання (пруденційний нагляд) визначається як спрямоване на забезпечення банку від банкрутства і охоплює як безвізний, так і виїзний види нагляду [3]. Як один із видів банківського нагляду з боку Центрального банку пруденційний нагляд передбачає нагляд за дотриманням державних стандартів стійкості кредитних організацій, в т.ч. обов'язкових економічних нормативів [4].

Питання пруденційного регулювання щодо фінансових послуг відображені в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [5]. Застосування режиму пруденційного нагляду за діяльністю установ-емітентів електронних грошей передбачено Директивою 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо започаткування та здійснення діяльності установами – емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними [6]. Водночас згідно із Розпорядженням КМУ 17.09.2014 № 847-р в рамках Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію Україна відповідно до п.65 вказаного Плану взяла на себе зобов'язання щодо імплементації положень Директиви 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 р. [7].

В Україні можливість випуску електронних грошей передбачена Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [8]. Відповідно до статті 15 вказаного Закону випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк. На підзаконному рівні регулювання діяльності, пов'язаної з випуском електронних грошей в Україні, та запровадження моніторингу за такою діяльністю здійснюється відповідно до Положення про електронні гроші в Україні [9].

Основними джерелами банківського пруденційного регулювання в Україні вважаються Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затверджена постановою Правління НБУ від 28.08. 2001 № 368 та Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства», затверджене постановою Правління НБУ від 17.08.2012 № 346, в яких визначено нормативи діяльності банків та їхні граничні значення, а також заходи впливу в разі порушення останніх.

Отже, питання пруденційного нагляду за банками – емітентами електронних грошей в Україні практично не вимагає додаткових регулювань. У випадку ж надання такого права небанківським установам виникає необхідність розробки і прийняття спеціальних норм щодо стандартів і нормативів діяльності таких установ у сфері випуску та обігу електронних грошей. Для небанківських фінансових установ-емітентів електронних грошей мають бути встановлені спеціальні вимоги, зокрема, щодо статутного капіталу, власного капіталу, механізму захисту засобів, отриманих в обмін на електронні гроші тощо. При цьому такі вимоги мають узгоджуватись із регулюваннями, передбаченими відповідними директивами ЄС.

Список використаних джерел:

1. НБУ має намір дозволити небанківським фінансовим установам випускати електронні гроші // Дзеркало тижня. – 29 січня 2016р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/nbu-maye-namir-dozvoliti-nebankivskim-finustanovam-vipuskati-elektronni-groshi-198177_.html

2. Фокин Н.И. Экономико-этимологический словарь. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dictionary-economics.ru/word/Пруденциальный>.

3. Пруденційне регулювання. – Вікіпедія – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пруденційне_регулювання.

4. Пруденциальный надзор. – Финансовый словарь. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arb.ru/b2c/dictionary/prudentsialnyy-nadzor-422851/>

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014р. // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011

6. Директива 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо започаткування та здійснення діяльності установами – емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними, що вносить зміни до Директиви 2005/60/ЄС та 2006/48/ЄС, та скасовує Директиву 2000/46/ЄС: Директива від 16 вересня 2009 року // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a18.

7. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським

Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження КМУ від 17.09.2014 № 847-р // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-p>.
8. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 №2346 // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.
9. Положення про електронні гроші в Україні: Постанова Правління НБУ від 04.11.2010 №481 // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>. {jcomments on}